

PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA

CENTER FOR CIVIL AND HUMAN RIGHTS
KRIVÁ 23, 040 01 KOŠICE, SLOVENSKO

» telefón/fax: 055 – 68 06 180 » mobil: 0908 69 55 31
» www.poradna-prava.sk » poradna@poradna-prava.sk
» IČO: 37 86 72 70 » bankove spojenie: 5519629/5200

TLAČOVÁ SPRÁVA

V Košiciach, 23.1.2018

Nezákonne sterilizované rómske ženy zo Slovenska a Českej republiky stále čakajú na spravodlivosť, rozhodli sa preto podpisovou akciou obrátiť na širokú verejnosť so žiadosťou o podporu.

Už je to 15 rokov, kedy bola publikovaná správa s názvom „Telo a Duša“, ktorá upozornila na prax násilných sterilizácií rómskych žien na Slovensku a bývalom Československu. Rozsah tejto praxe však dodnes nebol dôsledne vyšetrený a drvivá väčšina poškodených žien sa stále nedomohla spravodlivosti. Viaceré z týchto žien sa preto v spolupráci s mimovládnu organizáciou Poradňa pre občianske a ľudské práva rozhodli iniciovať podpisovú akciu, ktorou žiadajú širokú verejnosť o podporu.

Presne pred pätnástimi rokmi - dňa 23.1.2003 - vydala Poradňa pre občianske a ľudské práva v spolupráci s medzinárodnou organizáciou Centrum pre reprodukčné práva (Center for Reproductive Rights) správu [“Telo a Duša”: Násilné sterilizácie a ďalšie útoky na reprodukčnú slobodu Rómov na Slovensku,](#) ktorá zdokumentovala prípady nezákonných sterilizácií rómskych žien, ako aj ďalšie porušenia ich ľudských práv pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Jej závery vychádzali z 230 rozhovorov uskutočnených s rómskymi ženami zo sociálne marginalizovaných komunít na východnom Slovensku, z ktorých väčšina mala podozrenie, že boli sterilizované bez predchádzajúceho informovaného súhlasu. Správa pritiahla výraznú pozornosť širokej verejnosti, vládnych aj medzinárodných ľudskoprávných inštitúcií. Autorky správy vyzvali slovenskú vládu, aby prípady násilných sterilizácií účinne vyšetrila a poškodené ženy primerane odškodnila.

V Českej republike na tento problém výrazným spôsobom upozornilo [stanovisko Verejného ochrancu práv ČR Otakara Motejla z roku 2005](#), ktorý prešetril niekoľko desiatok sťažností, týkajúcich sa nezákonných sterilizácií žien. Vo svojom stanovisku konštatoval, že došlo k pochybeniam a okrem iného taktiež odporučil poškodené ženy odškodniť.

Odporúčania v tomto smere opakovane adresovalo slovenskej a českej vláde množstvo medzinárodných ľudskoprávných inštitúcií. V Českej republike sa o odškodnení nezákonne sterilizovaných žien v ostatných rokoch už diskutovalo na vládnej úrovni, avšak navrhovaná legislatíva nakoniec nebola prijatá. Obe vlády tak doteraz v plnej miere nenaplnili odporúčania medzinárodných inštitúcií v tejto oblasti. Niektoré z nezákonne sterilizovaných žien sa obrátili na slovenské aj české súdy. V niektorých prípadoch rozhodol aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu, ktorý v rokoch 2011-2013 rozhodol, že nezákonnou sterilizáciou boli porušené práva žien a priznal poškodeným ženám aj náhradu nemajetkovej ujmy. Súdy však vždy rozhodujú o jednotlivých prípadoch, cez ktoré sa nie je možné pozrieť na tento problém komplexne a zdokumentovať, aký bol vlastne celkový charakter a rozsah tejto praxe.

Skupina nezákonne sterilizovaných rómskych žien zo Slovenska a Českej republiky v spolupráci s Poradňou pre občianske a ľudské práva preto dnes spúšťa [podpisovú akciu](#), ktorej cieľom je upozorniť zodpovedné inštitúcie v oboch krajinách aj širokú verejnosť, že téma násilných sterilizácií rómskych žien nie je doteraz uzavretá a je dôležité, aby sa s ňou obe krajiny konečne vyrovnali. V súlade s odporúčaniami medzinárodných inštitúcií žiadajú, aby vlády v oboch krajinách prevzali za danú prax zodpovednosť, aby zriadili nezávislý orgán, ktorý prešetří rozsah tejto praxe a zabezpečí primerané odškodnenie pre všetky poškodené ženy. Široká verejnosť môže podporiť podpisovú akciu [svojim podpisom](#).

"Vlády oboch krajín už konečne musia začať konať. Je hanbou, že mnohé ich občianky tak dlho čakajú na spravodlivosť. Nezákonná sterilizácia je závažné porušenie ľudských práv, za ktoré štáty nesú jednoznačnú zodpovednosť. Súdny však nie sú účinnou cestou, ako zabezpečiť spravodlivosť pre všetky poškodené ženy," povedala Vanda Durbáková, advokátka, ktorá zastupovala niektoré z poškodených žien v súdnych konaniach.

„Úroveň každej demokracie sa odvíja od toho, ako dokáže zabezpečiť ochranu ľudských práv a prístup k spravodlivosti príslušníkom a príslušníčkam menšín a znevýhodnených skupín. Je najvyšší čas, aby vlády na Slovensku a v Českej republike konali spôsobom, ktorý sa od demokratických krajín očakáva - aby za prešetrovanie praxe nezákonných sterilizácií prevzali zodpovednosť a zabezpečili všetkým poškodeným ženám prístup k spravodlivosti. Obdobným spôsobom sa s praxou nezákonných sterilizácií žien z etnických menšín či zdravotne znevýhodnených osôb vyrovnávali v minulosti aj iné krajiny ako Švédsko, Švajčiarsko či Nórsko," dodal Štefan Ivanco, programový koordinátor Poradne pre občianske a ľudské práva.

- KONIEC -

Kontakty: Vanda Durbáková, advokátka spolupracujúca s Poradňou pre občianske a ľudské práva:
Tel: 0908 695 531, e-mail: poradna@poradna-prava.sk

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menšín a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny v rôznych oblastiach života na Slovensku. Venuje sa tiež ochrane reprodukčných práv a problematike policajného násillia. Poradňa vo svojej práci rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov v prípadoch diskriminácie a porušovania ľudských práv menšín. Okrem iného poskytuje právnu podporu nezákonne sterilizovaným rómskym ženám a vykonáva ďalšie aktivity smerujúce k odškodneniu poškodených žien.

Podporte činnosť Poradne [peňažným príspevkom](#).